

FYLKESMANNEN I NORD-TRØNDELAG OG HØYLANDET KOMMUNE

UTKAST Forvaltningsplan for Aundalen naturreservat

2016-2026

Innhold

Forord	3
1 Innledning	4
1.1 Verneformål	4
1.2 Områdebeskrivelse	4
2 Naturmangfoldloven	6
3 Historikk	6
3.1 Verneprosess	6
3.2 Brukshistorie	6
4 Dagens status	7
4.1 Kunnskapsstatus	7
4.2 Verneverdier	7
4.2.2 Naturtyper	7
4.2.1 Arter	9
4.3 Bruk av området	9
5 Forvaltning av Aundalen naturreservat	10
5.1 Trusler mot verneverdiene	10
5.2 Overvåking og informasjon	10
5.3 Retningslinjer for brukerinteresser	11
5.3.1 Reindrift og samiske interesser	11
5.3.2 Landbruk	12
5.3.3 Jakt og fiske	13
5.3.4 Friluftsliv	13
5.3.5 Hytter og båter	14
5.3.6 Redning og øvelser	15
6 Oppsyn og administrasjon	15
6.1 Dispensasjonssøknader	15
7 Kilder	16
Vedlegg 1. Verneforskrift	17
Vedlegg 2. Rødlista arter og naturtyper	22
Vedlegg 3. Miljørettslige prinsipper ved saksbehandling	23
Vedlegg 4. Bruk av naturmangfoldloven §§ 8-12	24

Forkortelser:

FMNT – Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

SNO – Statens naturoppsyn

Forord

Aundalen naturreservat ble vernet ved kongelig resolusjon 17. desember 2010.

Fylkesmannen meldte oppstart med forvaltningsplanarbeidet høsten 2012 og holdt oppstartsmøte vinteren 2013. Høylandet kommune overtok forvaltningsansvaret for Aundalen naturreservat 1. juni 2015, og forvaltningsplanen er utarbeidet av FMNT, i samråd med kommunen.

Formålet med vernet av Aundalen er å bevare et skogområde med truet, sjelden eller sårbar natur, og som representerer ulike skogtyper under naturlig dynamikk. Forvaltningsplanen er utarbeidet innenfor verneforskriftens rammer og skal fungere som et praktisk hjelpemiddel for forvaltningsmyndigheten. Formålet med forvaltningsplanen er å rettlede forvaltningen slik at verneformål og verneverdier opprettholdes. Planen skal revideres hvert 10. år, men kan revideres tidligere ved behov.

Forsidefoto av Eldar Ryan.

1 Innledning

1.1 Verneformål

Verneformålet til Aundalen naturreservat (ifølge § 1, vedlegg 1)

Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde med truet, sjelden eller sårbar natur, og som representerer ulike skogtyper under naturlig dynamikk. Området preges av rike skogtyper, boreal regnskog og rik sumpskog.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

1.2 Områdebeskrivelse

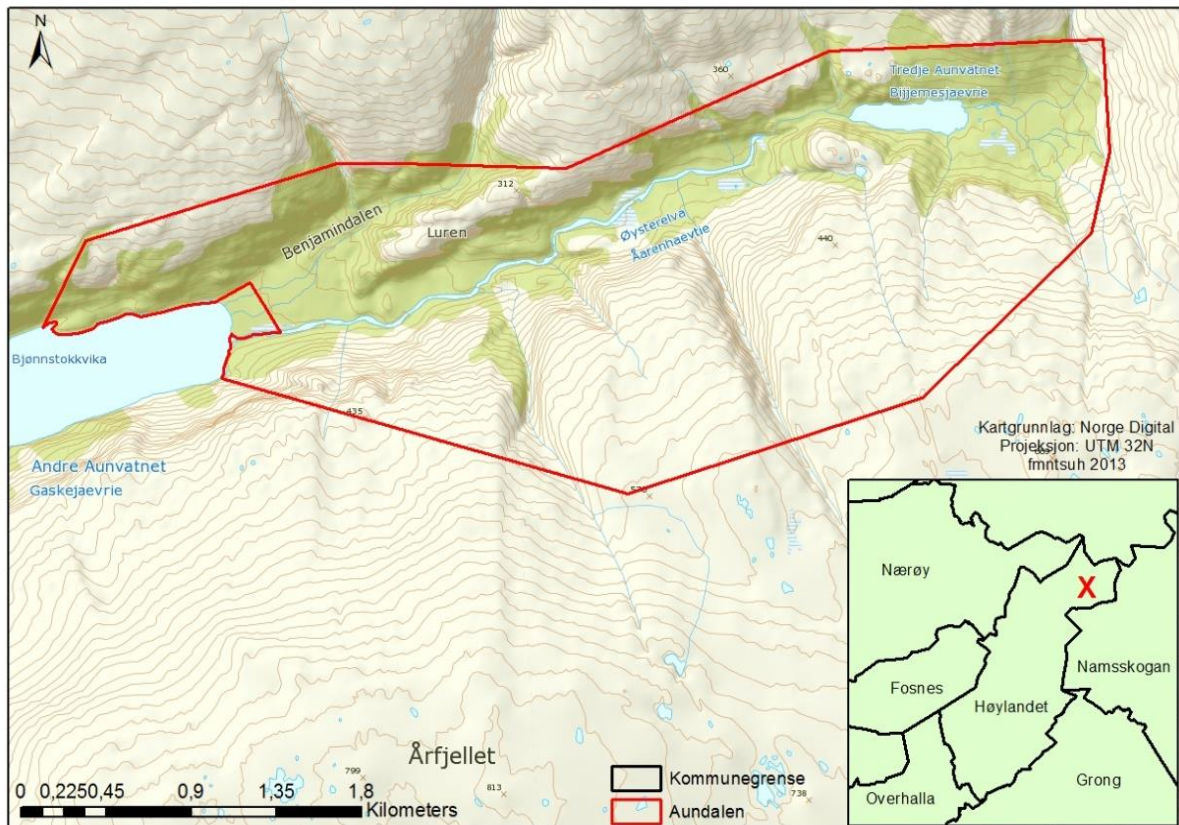
Aundalen naturreservat ligger i Høylandet kommune, 90 – 400 m.o.h., og dekker et areal på 7 462 dekar. Naturreservatet berører gnr./bnr. 103/1, 103/4, 104/4 og 104/6. Dette er privat grunn med flere grunneiere. Naturreservatet ligger øst for Andre Aunvatnet, innerst i Foldafjorden.

Tekniske inngrep og spor etter mennesker

- Hytte/bu ved Tredje Aunvatnet
- Traktorveger / kjørespor etter hogst nederst i dalen

Figur 1. Bu i Aundalen naturreservat. Foto: Eldar Ryan, FMNT.

Figur 2. Aundalen naturreservat i Høylandet kommune.

Topografi og geologi

Området består av en skogkledt dalbunn med bratte sør- og nordvendte lisider og blanke berg opp mot fjellet. Helt i vest skjærer det inn en sidedal som går nordøstover. I dalbunnen finnes flatere partier, men det er de bratte lisidene på begge sider av dalen som dominerer det topografiske bildet. Morene dominerer løsmassene langs dalbunnen, mens det oppe i lisidene stedvis finnes partier med skredmateriale. (Rolstad 2008).

Figur 3. Bratte fjell og bergkløfter med blanke berg i Aundalen naturreservat. Foto: Eldar Ryan, FMNT.

Vegetasjon

Lungeneversamfunn

Også kalt *lobarionsamfunn*. En gruppe kravstore bladlaver som er avhengig av høy luftfuktighet og skoglig kontinuitet (lang tid uten hogst). Typiske lobarionarter er blant annet lungenever, skrubbenever, vregelav og gullprikkklav (Klepsland 2015).

Rikbarkstrær

Trær med næringsrik bark og relativt høy pH (> 5.0). Dette er som regel lauvtrær som rogn, osp og selje.

Vegetasjonen i området er stort sett av småbregne- og blåbærskog, men stedvis finnes partier med storbregne- og høgstaudekog. Det finnes også noen mindre partier rik sumpskog i naturreservatet.

Gran er det dominerende treslaget. Det finnes enkelte trær med trelader opp til ca. 400 år i naturreservatet. I vest finnes stedvis betydelige innslag av rogn, selje og bjørk. Spredte løvtrær, deriblant osp, finnes i dalen langs Øysterelva. Furutrær finnes enkeltvis på fattige rygger i landskapet. Døde trær og granlæger finnes spredt i hele området, men de er stort sett på et tidlig nedbrytningsstadium. (Rolstad 2008)

2 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven §§ 8-12 skal (i henhold til § 7) legges til grunn som retningslinjer for beslutninger som berører naturmangfold. I vedlegg 4 står det beskrevet hvordan disse prinsippene er brukt i utformingen av forvaltningsplanen.

3 Historikk

3.1 Verneprosess

Aundalen er tilbudt av grunneiere gjennom ordningen med frivillig vern. På bakgrunn av de biologiske verdiene som finnes i området, kvalifiserte området til vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

3.2 Brukshistorie

Skogdrift

Det finnes et stort innslag av gamle stubber i området, noe som vitner om historiske hogster.

Reindrift

Området har i lang tid vært-, og er fortsatt, et viktig beite for rein. Det har stått en gamme nord for Tredje Aunvatnet.

4 Dagens status

Naturen i Aundalen naturreservat er av god økologisk tilstand. Noe av skogen er relativt ung biologisk sett (under 100 år), og grunnet eldre tiders hogstaktivitet mangler noen nedbrytningsstadier av død ved. Dette er imidlertid kvaliteter som vil utvikles på sikt når skogen er vernet mot hogst.

4.1 Kunnskapsstatus

I forkant av opprettelsen av naturreservatet i 2010 ble det gjennomført biologiske registreringer i området (Rolstad 2008). Det finnes også eldre MiS-registreringer (miljøregistreringer i skog) i kjerneområde 4.

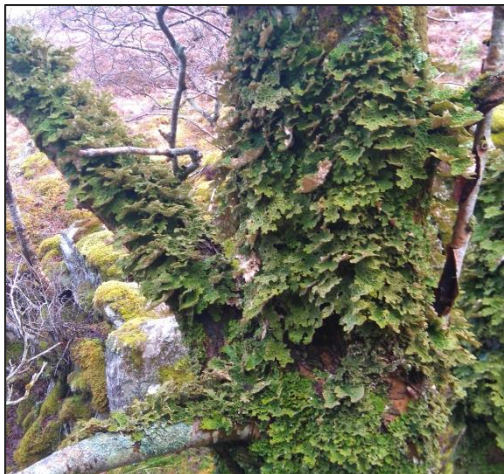
4.2 Verneverdier

Naturreservatet består av store arealer granskog uten nyere påvirkning av skogbruk. Her finnes et intakt skogkledd dalføre, samt arealer velutviklet kystgranskog (boreal regnskog). I kystgranskogen finnes godt utviklede *lungeneversamfunn* på gran. Dette er sjeldent å finne, da disse stort sett vokser på *rikbarkstrær* av løv. (Rolstad 2008)

4.2.2 Naturtyper

Kystgranskog

Kystgranskog (også kalt boreal regnskog) er en sterkt truet (EN) naturtype som forekommer i områder med fuktig klima i Trøndelag og Nordland. Kystgranskog kjennetegnes særlig av rike *lungeneversamfunn* med lavarter som har et høyt krav til fuktighet. Kystgranskog har vært i tilbakegang grunnet hogst og andre arealendringer (Artsdatabanken 2016).

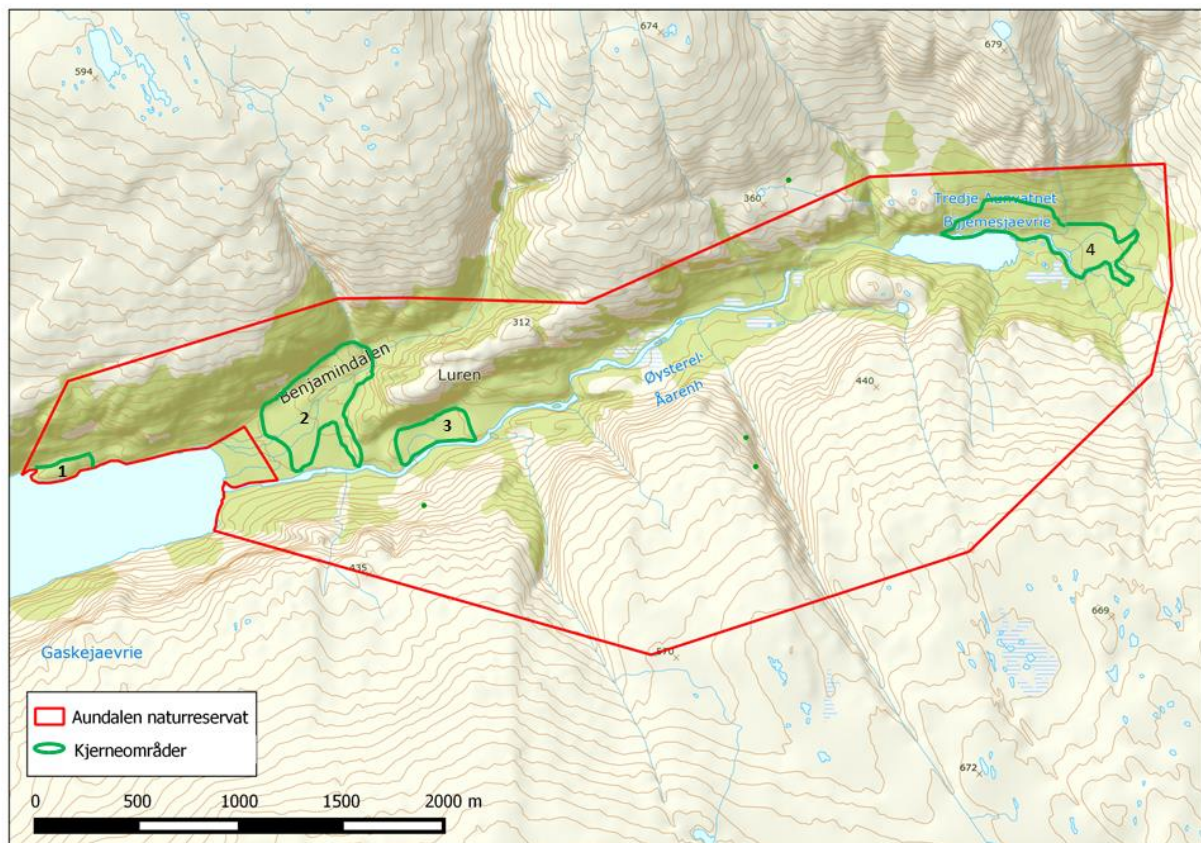
Figur 4. Lungenever er en art som vokser på løvtrær, og sjelden gran, i områder med høy luftfuktighet. Arkivbilde. Foto: Marie Uhlen Maurset.

Kjerneområder

I Aundalen er det kartfestet fire kjerneområder, bestående av kystgranskog og gammel barskog. Disse er kartfestet i figur 4 og beskrevet i tabell 1.

Kjerneområder

Kjerneområder er biologisk viktige områder innenfor verneområdet. Slike områder inneholder gjerne større tettheter av rødlistearter, nøkkelementer eller indikatorarter enn resten av området, og består ofte av viktige- eller rødlista naturtyper.

Figur 5. Kjerneområder i Aundalen naturreservat.

Verdivurdering av kjerneområder

Svært viktig (A): Lokaliteter med arter eller naturtyper i rødlistekategoriene «kritisk truet» (CR) eller «sterkt truet» (EN). Lokaliteter vurderes også som «svært viktige» dersom det er sannsynlig at slike arter finnes der.

Viktig (B): Lokaliteter med rødlistearter i kategorien «sårbar» (VU), eller lokaliteter hvor det er sannsynlig at disse forekommer. Lokaliteter kan også vurderes til kategori B dersom de inneholder flere arter i kategorien «nær truet» (NT), eller dersom den inneholder naturtyper i kategoriene VU eller NT.

Lokalt viktig (C): Lokaliteter som ikke når opp til prioritering i B-kategori, men som kan være viktige i lokal sammenheng.

(Direktoratet for naturforvaltning 2007)

Tabell 1. Beskrivelse av kjerneområdene i Aundalen naturreservat. En mer detaljert beskrivelse finnes i kartleggingsrapporten (Rolstad 2008).

Nr.	Kjerne-område	Naturtype	Beskrivelse	Verdi
1	Aunvatnet Nord	Kystgranskog	Ospetrær med lobarionarter finnes spredt. Mye gubbeskjegg på gran. Rikbarkstrær mot bergveggen i nord, trolig med godt utviklede lungeneversamfunn.	B
2	Benjamindalen	Kystgranskog	Bekkedal. Stort areal kystgranskog med rike lungeneversamfunn, også på gran. Noe trådragg på gran. Mange gamle trær av selje og rogn.	A
3	Øysterelva Nord	Gammel granskog	Større partier med svært rik sumpskog. Skogen er relativt ung, noe læger i tidlig nedbrytning.	B
4	Tredivasslia	Gammel barskog	Rik vegetasjon, noe sumpskog. Mange gamle trær, enkelte over 400 år. Gubbeskjegg vanlig, lungeneversamfunn på rikbarkstrær.	B

4.2.1 Arter

Rødlistearter

Rødlista for arter er oppdatert i 2015 (Henriksen og Hilmo 2015). Rødlistens kategorier er RE (regionalt utdødd), CR (kritisk truet), EN (sterkt truet), VU (sårbar), NT (nær truet) og DD (datamangel). Kategoriene er inndelt etter artenes risiko for å dø ut.

Svartelistearter

Artsdatabanken presenterte i 2012 en oppdatert liste over fremmede arter og svarteliste i Norge (Gederaas mfl.). Svartelistede arter blir delt i fem risikokategorier: svært høy (SE), høy (HI), potensielt høy (PH), lav (LO) og ingen kjent risiko (NK).

Det er funnet fem rødlista arter i Aundalen naturreservat. Dette er hovedsakelig lavararter knyttet til gamle grantrær, rikbarkstrær og læger, og er klassifisert som «nær truet» (NT) og «sårbar» (VU). Ingen svartelistearter registrert i naturreservatet. Liste over funn av rødlistearter i Aundalen er vedlagt i vedlegg 2.

4.3 Bruk av området

Reindrift

Området ligger i Vestre Namdal reinbeitedistrikt. Området kan brukes som reinbeite hele året. Det går ei drivlei rundt Tredje Aunvatnet, samt ei drivlei helt vest i naturreservatet.

Landbruk

Det foregår ikke husdyrbeite i verneområdet på nåværende tidspunkt.

Jakt

Det foregår elgjakt i området.

5 Forvaltning av Aundalen naturreservat

Naturreservatet skal forvaltes i tråd med verneforskriften. Det foregår imidlertid lite søknadspliktig aktivitet i Aundalen naturreservat, og forvaltningen av naturreservatet dreier seg derfor hovedsakelig om overvåking og informasjon.

5.1 Trusler mot verneverdiene

Verneverdiene er ikke utsatt for noen umiddelbare trusler.

5.2 Overvåking og informasjon

Forvaltningsmyndigheten (Høylandet kommune) kan initiere oppsyn, overvåking eller tiltak i naturreservatet. Aktuelle aktører i forbindelse med utføring av forvaltningstiltak kan være SNO, grunneier og eventuelle eksterne aktører. Siden naturverdiene ikke er utsatt for noen umiddelbare trusler, er det ikke på nåværende tidspunkt vurdert å være nødvendig med forvaltningstiltak.

Informasjon

Det er viktig å informere folk som bruker området om naturreservatet og naturverdiene som finnes her. Dette kan gjøres gjennom skilting og informasjonsplakat.

Overvåking

Det bør jevnlig foretas befaringer i området for å påse at naturen er av god tilstand og ikke utsettes for nye trusler. Dersom svartelista arter oppdages i området skal det iverksettes tiltak for å bekjempe disse. Ved befaring av området kan naturtilstanden dokumenteres med bilder, samt tekst dersom det er noe spesielt å bemerke.

Tabell 2. Tiltaks- og overvåkingsplan for Aundalen naturreservat. Tabellen er delt inn i arter/naturtype/tiltak, hva som skal undersøkes og hvor ofte.

Art/naturtype/tiltak	Beskrivelse	Når?	Ansvarlig
Informasjonsplakat	Det skal settes opp informasjonsplakat om naturreservatet ved en naturlig innfallsport fra sørvest, F.eks. ved Første Aunvatnet.	2017	Høylandet kommune / SNO
Gammel barskog og kystgranskog	Det bør jevnlig foretas befaringer for å påse at naturen er i god stand. Behov for nye forvaltningstiltak vurderes samtidig.	Hvert 5. år (fra 2017)	Høylandet kommune / SNO

Bevaringsmål

Det kan være aktuelt å knytte bevaringsmål til enkelte naturtyper eller naturverdier. Disse skal i tilfellet være konkrete og målbare, og registreres fortløpende i Miljødirektoratets fagsystem for verneområder (NatStat). Foreløpig er det ikke vurdert å være nødvendig med bevaringsmål i Aundalen naturreservat.

Skjøtsel

Det pågår ikke skjøtsel i Aundalen naturreservat i dag, og det vil trolig ikke bli aktuelt siden verneformålet omfatter skog under naturlig dynamikk. Skjøtsel kan brukes for å bevare den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet (*ifølge naturmangfoldloven § 47*).

5.3 Retningslinjer for brukerinteresser

Det er tillatt å bruke naturreservatet til blant annet beiting, jakt, fiske og friluftsliv, men for å ta vare på verneverdiene i området gir verneforskriften noen bestemmelser og forvaltningsplanen noen retningslinjer. Det foregår imidlertid lite søknadspliktig aktivitet i Aundalen naturreservat i dag, og det er derfor kun de aktuelle punktene i verneforskriften som står utdypet i dette kapitlet. For generelle vernebestemmelser og regulering av ferdsel, se verneforskriften i vedlegg 1.

Forklaring av verneforskriften §§ 3-8

§ 3 Fastsetter hva som ikke er tillatt i Aundalen naturreservat.

§ 4 Unntak fra vernebestemmelsene i § 3.

§ 5 Fastsetter hva som ikke er tillatt av ferdsel.

§ 6 Unntak fra ferdselsbestemmelsene i § 5.

§ 7 Fastsetter tiltak som sees på som nødvendige, og som er drøftet gjennom verneprosessen. Tiltakene må omsøkes, men det gis vanligvis dispensasjon. Det kan her gis flerårige dispensasjoner.

§ 8 Det kan gis dispensasjoner til tiltak som ikke er fastsatt i § 7 dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig (*ifølge naturmangfoldloven § 48*).

5.3.1 Reindrift og samiske interesser

Formålet med vernet av Aundalen naturreservat omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Naturreservatet skal forvaltes slik reindrift skal kunne foregå som tidligere. Sametinget er forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner, og alle tiltak som kan skade samiske kulturminner må forelegges Sametinget. Reindrift i naturreservatet reguleres i all hovedsak av reindriftsloven.

Bål

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for uttak av kvist og småvirke til bål (*ifølge § 4 punkt 8*). Tørr gran og furu (gadd) skal ikke felles.

Motorferdsel

Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt mark i forbindelse med reindrift er tillatt, men leiekjørere for reineiere må medbringe skriftlig tillatelse fra oppdragsgiver (*ifølge § 6 punkt 3*). Nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark, samt start og landing med helikopter, kan tillates (*ifølge § 7 punkt 12 og 13*).

Retningslinjer

Reinbeitedistriktene er pålagt å utarbeide distriktsplan, jf. § 62.i reindriftsloven.

Distriktsplanen skal vise hvilke terrenggående kjøretøy som brukes, samt ha bruksregler for motorisert ferdsel på barmark. Etter reindriftslovens § 23 skal motorisert ferdsel på barmark begrenses mest mulig og så langt som mulig foregår etter faste traseer. Motorisert ferdsel på barmark, beskrevet gjennom distriktsplan, kan godkjennes flerårig.

Rydding av flyttleier og kjøretraséer

Rydding av flyttleier og kjøretraséer kan tillates (*ifølge § 7 punkt 12*). Det er vanskelig å kartfeste alle flyttleier. Mindre mengder kvist og trevirke, som er til hinder for flytting av rein, kan fjernes der det er behov.

Gjerder og samleanlegg

Det kan gis tillatelse til oppføring av midlertidige gjerder og samleanlegg i forbindelse med reindrift (*ifølge § 7 punkt 14*). Medbrakte stolper og gjerder faller under denne radaren, og kan settes opp midlertidig uten tillatelse etter verneforskriften.

Tradisjonelt samisk håndverk

Verneforskriften er ikke til hinder for skjæring av sennagress til fottøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji og bruksgjenstander. Ifølge § 4 punkt 10 er uttak av rødlista arter og særegne vekstformer på trær (for eksempel rikuler) ikke tillatt.

Kulturminner

Det kan søkes om dispensasjon fra vernebestemmelsene for istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner (*ifølge § 7 punkt 2*).

5.3.2 Landbruk

Beiting

Beiting og utsetting av saltslikkesteiner er tillatt i Aundalen naturreservat (*ifølge § 4 punkt 4 og 9*). Vedlikehold av anlegg, innretninger, bygninger og veier som var i bruk på

vernetidspunktet er tillatt (*ifølge § 4 punkt 5*). Etter søknad kan det gis tillatelse til utkjøring av saltslikkestein, samt motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av anlegg og innretninger (*ifølge § 7 punkt 11*). Det kreves ikke søknad for å frakte ut skadde og syke bufe, men det skal brukes kjøretøy som er skånsomme mot markoverflaten og gis beskjed til ansvarlig oppsyn i forkant av kjøringen (*ifølge § 6 punkt 1*). Dersom en ikke lykkes i å få kontakt med ansvarlig oppsyn kan melding gis i etterkant av kjøringen.

Kulturminner

Det kan søkes om dispensasjon fra vernebestemmelsene for istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner (*ifølge § 7 punkt 2*).

5.3.3 Jakt og fiske

Jakt, fangst og fiske reguleres etter viltloven og lakse- og innlandsfiskeloven. Skadefelling av store rovdyr er tillatt i samsvar med gjeldende lovverk (*ifølge § 4 punkt 3*). Det kan søkes om utføring av tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk (*ifølge § 7 punkt 3*).

Storviltjakt

All vegetasjon er vernet mot ødeleggelse, men forsiktig fjerning av mindre mengder kvist på post, i forbindelse med storviltjakt (for å få bedre sikt), er tillatt (*ifølge § 4 punkt 7*). Det er også tillatt å sette opp midlertidige mobile jakttårn som fjernes etter endt jaktsesong (*ifølge § 4 punkt 6*). Grunneiers tillatelse bør innhentes før anlegget settes opp. Uttransport av felt elg og hjort er tillatt dersom en bruker lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget (*ifølge § 6 punkt 2*). Ved terrengskade av betydning (varige kjørespor) vil tiltakshaver bli stilt til ansvar, og det kan bli stilt krav om oppretting av skadene. Dersom andre kjøretøy skal benyttes til uttransport må dette omsøkes (*ifølge § 7 punkt 5*).

Retningslinjer

Uttransport av felt storvilt bør foregå utenom våte myrpartier, og annen bæresvak mark, for å unngå varige kjørespor.

Veiledning for dispensasjonsøknader

Uttransport av storvilt med annet kjøretøy

Søknad må inneholde tidsrom for transporten og hva slags kjøretøy som skal benyttes. Kjøretøy skal ikke fraktes inn i naturreservatet før elg er felt.

5.3.4 Friluftsliv

Alle er velkommen til å ferdes i området etter allemannsretten i friluftsloven, men utøvelse av friluftsliv skal ikke være til skade for verneverdiene eller til ulempe for reindrift.

Ferdsel og båndtvang

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner (*ifølge § 5*). Hunder skal holdes i bånd under båndtvangen (1. april – 20. august). Bruk av motoriserte kjøretøy er forbudt i naturreservatet (*ifølge § 5 punkt 1*). Det samme gjelder sykling og bruk av hest og kjerre utenom eksisterende skogsveier (*ifølge § 5 punkt 2*), noe som er uaktuelt siden det ikke finnes veier i reservatet. Skånsom ridning er imidlertid tillatt.

Arrangementer

Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer og andre arrangementer er i utgangspunktet forbudt (*ifølge § 3 punkt 4*), men det kan her søkes om avgrenset bruk av reservatet (*ifølge § 7 punkt 1*). Et fåtall telt, en skoleklasse på tur eller tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av barnehager, ideelle organisasjoner eller liknende, regnes ikke som større arrangementer og omfattes ikke av forbudet. I tvilstilfeller skal aktiviteten omsøkes.

Geocaching

Ferdsel i forbindelse med geocaching utgjør trolig ingen trussel mot verneverdiene i naturreservatet. Det trengs ikke dispensasjon fra verneforskriften for utsetting av cacher. Eventuelle cacher bør plasseres i nærhet til eksisterende stier og skal ikke spikres fast i trær eller plasseres på annen måte som vil være til skade for naturen.

Bålbrenning

Forsiktig bryting av kvist og småvirke til bål og enkelt friluftsliv er tillatt i samsvar med gjeldende lovverk (*ifølge § 4 punkt 8*), men hele trær og gadd av gran og furu (tørre stammer) skal ikke felles.

Bær og matsopp

Sanking av bær og matsopp er tillatt (*ifølge § 4 punkt 1*), men ellers er all vegetasjon, inkludert døde busker og trær, vernet mot skade og ødeleggelse (*ifølge § 3 punkt 1*).

Merking og rydding av stier

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier (*ifølge § 7 punkt 4*).

Retningslinjer for stirydding

Dette gjøres ved å kappe vekk den delen av treet som ligger over stien, slik at stien åpnes igjen. Bestemmelsen gjelder innenfor stiens eksisterende bredde. Nedfall skal ikke fjernes fra reservatet eller ryddes i haug, men legges ved siden av stien.

5.3.5 Hytter og båter

Det kan etter søknad gis flerårig dispensasjon for bruk av snøscooter på snødekt mark til nødvendig transport av varer, materialer og utstyr til hytte ved Tredje Aunvatnet (*ifølge § 7 punkt 7*). Det kan også gis tillatelse til hogst av ved til denne hytta etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten (Høylandet kommune) (*ifølge § 7 punkt 9*). Eventuell hogst skal ikke foregå i kjerneområdene markert i figur 5. Det kan etter søknad gis dispensasjon til

båtopplag ved vannene (ifølge § 7 punkt 8), samt nødvendig inn- og uttransport av båter med snøscooter på snødekt mark (ifølge § 7 punkt 10).

5.3.6 Redning og øvelser

Gjennomføring av militær operativ virksomhet (krigssituasjoner eller liknende) og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet er direkte tillatt i Aundalen naturreservat (ifølge § 6 første ledd). Dette unntaket gjelder ikke øvelser.

6 Oppsyn og administrasjon

Høylandet kommune er forvaltningsmyndighet i Aundalen naturreservat. Søknader om tillatelser eller dispensasjoner fra verneforskriften sendes derfor kommunen.

Oppsyn

SNO har ansvar for oppsyn i Aundalen naturreservat. De fører kontroll med at verneforskriften og eventuelle dispensasjonsvedtak overholdes.

6.1 Dispensasjonssøknader

Hva som er tillatt, samt hva som kan tillates etter søknad, er beskrevet i kapittel 5.3 i forvaltningsplanen, der det refereres til verneforskriften. Tekstboksen nedenfor gir en oversikt over hva dispensasjonssøknader skal inneholde.

Søknad om dispensasjon fra verneforskriften skal inneholde:

- Tiltakshavers /søkers navn og adresse.
- Kart med inntegnet plassering av tiltaket.
- Eiendomsforhold (evt. grunneiers tillatelse).
- Beskrivelse av tiltaket, omfang og varighet.
- Hvilke naturtyper og naturverdier som blir berørt (dersom dette er kjent).

Lovverk

Verneforskriften for Aundalen naturreservat er gjeldende lovverk for vernebestemmelsene. Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene sendes forvaltningsmyndigheten (Høylandet kommune). I *verneforskriften § 7* (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser) er det listet opp en rekke tiltak som er vurdert under verneprosessen. Her gis det vanligvis dispensasjon, under visse vilkår, og det kan være aktuelt med flerårige dispensasjoner. I de tilfeller der det søkes om tiltak som ikke er nevnt i *verneforskriften § 7*, behandles søknaden etter *verneforskriften § 8*, som er likelydende med *naturmangfoldloven § 48*. Tiltaket kan da gis dispensasjon dersom det hverken går imot vernets formål eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Tiltaket kan også gis dispensasjon dersom vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Vilkår for dispensasjoner

Forvaltningsmyndigheten kan stille vilkår for dispensasjoner. Det skal alltid vurderes om det bør knyttes vilkår til tillatelser for å ivareta verneformålet.

Vedtak

Alle vedtak registreres i miljøvedtaksregisteret. I tillegg skal Fylkesmannen ha kopi av vedtakene og politiet skal ha kopi av motorferdseløyver. Sametinget og fylkeskommunen skal ha kopi dersom vedtaket berører kulturminner. Vedtak kan påklages i henhold til forvaltningsloven.

7 Kilder

Artsdatabanken. 2015. Artsportalen. <http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/>. Sist besøkt 28.09.16

Direktoratet for naturforvaltning 2007. *Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold*. DN håndbok 13 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. *Norsk rødliste for arter 2015*. Artsdatabanken, Norge.

Klepsland J. 2015. *Naturfaglig undersøkelse av raviner på Tømmerås, Grong*. BioFokus-notat 2015-23. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Miljødirektoratet. 2016. <http://kart.naturbase.no/> sist besøkt 27.09.16

Rolstad, E. 2008. *Naturfaglige registreringer av fem skogområder i Høylandet og Nærøy kommuner i Nord-Trøndelag – Registrering og vurdering av verneverdier*. Groven Skog og Miljø.

Vedlegg 1. Verneforskrift

Verneforskriften for Aundalen naturreservat er hentet fra www.lovdato.no.

Forskrift om vern av Aundalen naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag

Dato: FOR-2010-12-17-1619

Publisert: II 2010 hefte 5

Ikrafttredelse: 17.12.2010

Sist endret: FOR-2013-03-15-284 fra 01.07.2013

Gjelder for: Høylandet kommune, Nord-Trøndelag

Hjemmel: LOV-2009-06-19-100-§34, LOV-2009-06-19-100-§37, LOV-2009-06-19-100-§62

Korttittel Forskrift om Aundalen naturreservat

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 17. desember 2010 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet. Endret ved forskrift 15. mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 1. Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde med truet, sjelden eller sårbar natur, og som representerer ulike skogtyper under naturlig dynamikk. Området preges av rike skogtyper, boreal regnskog og rik sumpskog.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

§ 2. Geografisk avgrensing

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: 103/1, 103/4, 104/4 og 104/6 i Høylandet kommune.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 7462 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:15 000 datert Miljøverndepartementet desember 2010. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Høylandet kommune, hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
2. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
3. Området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.
4. Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

1. Sanking av bær og matsopp.
2. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
3. Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
4. Beiting.
5. Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger som er i bruk på vernetidspunktet.
6. Oppsetting av nødvendige midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.
7. Forsiktig fjerning av mindre mengder kvist på poster i forbindelse med utøvelse av storviltjakt.
8. Forsiktig bryting av kvist og småvirke for enkelt friluftsliv på stedet, og bålbrekking, i samsvar med gjeldende regelverk.
9. Utsetting av saltsteiner.

10. Skjæring av sennagress til fottøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji/ tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander. Bestemmelsen gjelder ikke skjæring eller uttak av plantearter som står på den til enhver tid gjeldende norske rødlisten, eller uttak av særegne vekstformer på trær (for eksempel rikuler).

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

1. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
2. Utenom eksisterende skogsveger er bruk av sykkel og hest og kjerre forbudt, og ridning bare tillatt dersom den skjer skånsomt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for:

Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingskjøring.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

1. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
2. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
3. Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt mark i forbindelse med reindrift. Leiekjørere for reieiere eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon /avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 nr. 4.
2. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
3. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.

4. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.
5. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med annet kjøretøy enn lett terrenggående beltekjøretøy.
6. Bruk av naturreservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet, etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
7. Nødvendig transport av varer, materialer og utstyr til hytte ved Tredje Aunvatnet med snøscooter på snødekt mark.
8. Båtopplag ved vannene.
9. Hogst av ved til hytte ved Tredje Aunvatnet, etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
10. Nødvendig inn- og uttransport av båter med snøscooter på snødekt mark.
11. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter:
 - a. § 4 nr. 5 (vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg)
 - b. § 4 nr. 9 (utsetting av saltsteiner).
12. Nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark ved utøvelse av reindrift.
13. Start og landing med helikopter ved utøvelse av reindrift.
14. Oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift.
15. Reindriftras nødvendige uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av lovlig oppsatte gjerder og annet reindriftsutstyr, i samsvar med forvaltningsplan.
16. Rydding av eksisterende drivingslei og kjørelei i reindriften, i samsvar med forvaltningsplan.

For reindriften kan det etter søknad gis flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på en tilfredsstillende måte.

§ 8. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet.

§ 10. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som opprettes.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 2. Rødlista arter og naturtyper

Tabell 3. Tabellen viser rødlista arter og naturtyper som ble registrert i Aundalen naturreservat under feltregistreringen i 2007 (Rolstad 2008). Voksested er hentet fra kriteriedokumentasjon i artsdatabankens artsportal (Artsdatabanken 2015).

Art	Gruppe	Status *	Antall funn [†]	Funnsted (kjerneområde)	Voksested ¹
Skorpefiltlav <i>Fuscopannaria ignobilis</i>	Busk- og bladlav	NT	7	1, 2	Stammer av gamle løvtrær med rik bark.
Trådragg <i>Ramalina thrausta</i>	Busk- og bladlav	VU	5	2	Døde grangreiner i eldre kystgranskog.
Gubbeskjegg <i>Alectoria sarmentosa</i>	Busk- og bladlav	NT	Vanlig	1, 2, 3, 4	Gamle bartrær, hovedsakelig gran.
Svartsonekjuke <i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Vedboende sopp	NT	1	ukjent	Grove læger av gran.
Alm <i>Ulmus glabra</i>	Løvtre	VU	Spredt	2	Edelløvskog.

* Rødlistestatus pr. 2015 (Artsdatabanken 2015).

[†] Antall funn under feltregistreringene.

¹ Informasjonen er hentet fra nettversjonen av rødlista (Artsdatabanken 2015).

Vedlegg 3. Miljørettslige prinsipper ved saksbehandling

I følge naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer for offentlige beslutninger. Det vil si at disse prinsippene skal vurderes, og at det skal fremgå i avgjørelsen hvordan de er tatt hensyn til og vektlagt. Nedenfor beskrives de fem prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arter, naturtyper, naturens tilstand og effekt av påvirkninger. I hver enkelt dispensasjonssøknad vurderes derfor:

- 1) Hvilke naturverdier finnes på stedet?
- 2) Hva er effekten av det omsøkte tiltaket på disse verdiene?
- 3) Hvor er denne kunnskapen hentet fra (rapporter, generell kunnskap, erfaringer osv.)?

§ 9 Føre-var-prinsippet

Dersom det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap til å kunne si noe om virkningen av det omsøkte tiltaket på naturmiljøet skal føre-var-prinsippet benyttes.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Samlet belastning på økosystemet skal vurderes. Under behandlingen av dispensasjonssøknader skal det derfor vurderes hva slags belastning økosystemet har vært utsatt for (i form av tidligere og nåværende tiltak og bruk), hva det trolig vil bli utsatt for i fremtiden, og hva den samlede belastningen på økosystemet vil bli dersom dispensasjonen gis.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse

Den som gjør skade på miljøet skal bære kostnadene. Det kan altså bli stilt krav om at tiltakshaver må utbedre skadene tiltaket har medført, eller at tiltakshaver må dekke kostnadene ved å hindre skade på naturmangfoldet.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det skal velges de driftsmetoder, teknikker og den lokalisering av tiltaket som gir minst skade på naturen. Det skal derfor alltid vurderes om det finnes alternative lokaliseringer, og om disse gir mindre skade på naturmangfoldet. Det skal også alltid vurderes om det finnes andre teknikker eller driftsmetoder som gir mindre skade.

Vedlegg 4. Bruk av naturmangfoldloven §§ 8-12

Dette vedlegget beskriver hvordan miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 har blitt brukt til å utforme forvaltningsplanen. De sentrale prinsippene i dette arbeidet har vært naturmangfoldloven §§ 8-12, som ifølge § 7 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 står sentralt i utformingen av forvaltningsplanen. Under denne paragrafen står det at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Aundalen er beskrevet i kapittel 1 og 4. Denne kunnskapen er bakgrunnen for utformingen av tiltaks- og overvåkingsplanen i kapittel 5.2, samt retningslinjene for brukerinteresser i kapittel 5.3. Basert på de naturfaglige registreringene som har blitt gjort i området har vurderes kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Aundalen naturreservat som godt. Føre-var-prinsippet i § 9 har derfor blitt tillagt lite vekt under utformingen av forvaltningsplanen.

Overvåkingsplanen i kapittel 5.2 er utarbeidet for å kunne vurdere utviklingen av verneverdiene i naturreservatet. Ved å følge med på tilstanden til naturverdiene, vil en kunne gi en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet, etter prinsippet i naturmangfoldloven § 10.

Prinsippene i §§ 11 og 12 har blitt lagt til grunn i utformingen av retningslinjer for brukerinteresser i kapittel 5.3. Disse prinsippene går ut på at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse (§ 11), og at en skal bruke de teknikker og driftsmetoder som gir minst belastning på naturmangfoldet (§ 12). Retningslinjene i forvaltningsplanen pålegger ikke brukerinteressene direkte ekstra kostnader, men det står blant annet spesifisert at en vil kunne få krav om utbedring dersom en gjør skade på naturmangfoldet gjennom en annen driftsform enn det som står spesifisert i forvaltningsplanen. Det vil også kunne bli et krav, ved en eventuell dispensasjon fra verneforskriften, at en bestemt teknikk eller driftsmetode skal benyttes for å gjøre minst mulig skade på naturen.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 vil også bli vurdert under behandlingen av dispensasjonssaker.